

ЕКОНОМСКЕ ПОСЛЕДИЦЕ ПАНДЕМИЈЕ КОВИД-19

Милојко Арсић*

Након проглашења пандемије ковид-19 широм света су примењене епидемиолошке мере, којима је ограничено кретање људи, а неке привредне активности су привремено забрањене. У већини земаља највећу ригорозност епидемиолошка ограничења су имала током другог квартала 2022. године, након чега су ублажавана. Велика неизвесност у првим месецима пандемије довела је до смањења инвестиција и одлагања потрошње која није приоритетна, што је додатно оборило привредну активност. Током пандемије владе су примениле најснажније фискалне стимулансе у новијој економској историји, који су током 2020. и 2021. достигли око 10% светског БДП. Фискални стимуланси су обухватили мере као што су: исплата зарада радницима који нису радили, одобравање помоћи домаћинствима који имају доходак мањи од одређеног нивоа, одобравање субвенција предузећима, одлагање или ослобађање од плаћања пореза, одобравање гаранција на кредите банака приватним предузећима, докапитализовање приватних предузећа и др. Централне банке су смањиле каматне стопе на историјски минимум, откупљивале државне и корпоративне хартије од вредности, ублажавале пруденционе норме. Експанзивна монетарна и фискална политика су подстакле повећање приватних и државних дугова током 2020–2021. године за преко 30% БДП.

Нето резултат епидемиолошких ограничења и промене понашање грађана са једне стране, и фискалних и монетарних стимуланса са друге стране био је дубок али краткотрајан пад БДП, након чега је уследио убрзани опоравак. БДП је у великом броју земаља већ током 2021. достигао преткризни ниво, али неке делатности, попут аутомобилске индустрије, ни у 2022. нису достигле преткризни ниво активности. Снажни фискални и монетарни стимуланси и краткотрајност пада БДП утицали су да стопа незапослености током пандемије у већини земаља није значајно повећана. Пандемија је убрзала неке трендове на тржишту рада, као што су рад од куће, дигитализација и аутоматизација послова. Реалне нето зараде у

---

* Економски факултет, Универзитет у Београду

2020. години, упркос томе што је у већини земаља опала производња, су стагнирале или расле, док је економска неједнакост у европским земљама остала приближно непромењена. Неравнотежа између пада привредне активности током 2020. године и раста доходака покренула је инфлацију у првој половини 2021. године. С обзиром на то да опоравак привреде у многим земљама није био завршен, а да узроци и постојаност инфлације нису били извесни, централне банке и владе су одлагале примену рестриктивних мера током 2021. године. Постојаност инфлације и њено убрзање утицала је на то да централне банке и владе током 2022. године почну са применом рестриктивних мера, као што су престанак куповине државних и корпоративних хартија од вредности, повећање каматних стопа, смањење фискалних дефицита и др.

Кључне речи: епидемиолошке мере, фискални и монетарни стимуланси, опоравак привреде, инфлација